

Sovjetske čete se zbirajo v bližini turške meje

Naciji pritiskajo na Grčijo za sklenitev miru z Italijo, dočim v Sofiji trdijo, da bodo Nemci udarili po Grčiji, če se ne bo podala. Jugoslavija se še ni odločila glede pridružitve k obojemu Rim-Berlin. Angleži naznanili okupacijo italijanske Somalije. Sovjeti zanikajo poročila, da je Stalin zahteval od Rumunije baze ob Črnem morju

Belgrad, 10. marca. — Tukajšnji domoljubni krogi so dobili poročila, da se ruske čete zbirajo v bližini turške meje. Iz tega sklepejo, da se Rusija zavaruje pred nemško oboroženo silo, ki bo morda kmalu udrla v Turčijo.

Močna ruska armada je koncentrirana tudi ob reki Prut, ob kateri so Nemci zasedene Rumunije. Stališče turške vlade glede nacije na Balkanu še ni jasno, kateri časopisi še vedno napovedujejo, da je Turčija za mir za ceno, čeprav se kampanja proti naciji Nemčiji nadaljuje. Domneva se vedno prevladuje, da bo Turčija pomagala Grčiji, če jo bodo Nemci napadli.

Sofija, Bolgarija, 8. marca. — Nemci so napeli vse sile, da prikažejo Grčijo za sklenitev miru z Italijo. Dali so ji že zagotovilo, da ostane njeno ozemlje nedotaknjeno, če potegne svojo armado iz Albanije. Naciji so ugovarjali, da bodo uspeli s svojimi manevri, čeprav je Grčija dejala, da bo vztrajala v borbi proti Italiji do konca.

Nemci ponujajo koncesije turčiji, če se postavi na stran Italije in pretrga zvezo z Veliko Britanijo. Prepričati jo hočejo, da nemški vpliv prevladuje v vzhodni Evropi, dočim je leški padel na ničlo.

Severni opazovalci v Sofiji dejajo, da bodo Nemci napadli Grčijo, če se ne bo podala in dala na Hitlerjeve zahteve. Med bo izvršen preko Tracianke in Makedonije. Nemška armada, zbrana ob grški in turški meji, šteje čez 200.000 mož in je čete stalno prihajajo v Bolgarijo, ki je prišla pod Hitlerjevo kontrolo. Grčija se zanaša na turško pomoč, ki pride, če jo Nemčija napada.

Jugoslavija, edina balkanska država, ki se še ni udala pritiskom, je v zagati. Velika Britanija ji je svetovala, naj ne nevturalna, dočim Nemci zahtevajo, naj se pridruži osi. Mnenje prevladuje, da se uklopi nacijskemu pritisku in se proglasi za zaveznico osi v Italiji. To mnenje je odkrite, da je knez Petar, jugoslovanski regent, o kar Hitlerja v Berchtesgadenju zadnji ponedeljek. Nekaj tednov prej sta obiskala Hitlerja berchtesgadenski premier Cvetković in zunanji minister Cincar-Marković.

Kairo, Egipt, 8. marca. — Opozicija italijanske Somalije po italijanskih četah je bila tu naznanjena. Vse fašistične čete, ki so bile ujetje ali združene v tihah z Angliji, so bile poginile v treh tednih angleških operacij, znašajo 21.000 mož. V številu so vključeni ubiti in ranjeni italijanski vojaki. Angleži kontrolirajo dve glavni italijanski pomorski bazi ob Somalijem morju. — Mogadiscio, glavni mesto Somalije, je bil pod italijanskimi napadi. V pomorskih operacijah so Angliji razbili pet italijanskih parnikov, katerih imena niso bila znana. — Znašala 28.153.

Atene, Grčija, 8. marca. — Italijanski vojski je spet prejel poveljstvo italijanske oborožene sile. General Ugo Cavallone je nasledil maršala Pie-
Basilica, je dobil brca. Na njegovo mesto je Mussolini po-
gleda Gelliosa, doseda-

nje poveljnika enajste armade.

Uradno poročilo pravi, da so bili Italijani poginili na utrjenih pozicijah na centralni albanski fronti. Grki so ujeli 450 italijanskih vojakov in več častnikov.

London, 8. marca. — Anglija pošilja italijansko orožje in bojni material, ki ga je zasegla v ofenzivi na afriških frontah, Grčiji. Kakor so Nemci rabili orožje, katerega so morali Francozi in Angliji pustiti na bojiščih v Flandriji preteklo leto, prav tako Angliji in Grki rabijo zdaj italijansko bojno opremo, katero so Italijani pustili na afriških frontah po porazih.

Tu poročajo, da so angleški letalci potopili nemški transportni parnik pri Den Helderju, holandski luki. Kielski kanal je bil ponovno bombardiran iz zraka po angleških letalcih. Drugi roji angleških letal so istočasno metali bombe na industrijska središča v severni Nemčiji, na "invazijske baze" v Franciji, Holandiji in Belgiji.

Berlin, 8. marca. — Uradna časopisna agencija DNB poroča, da so nemški letalci napadli angleški parnik Politician v blokirani coni ob angleškem obrežju in ga potopili. Nadaljnji angleški parnik je bil potopljen zapadno od irskega obrežja.

Naciji domnevajo, da se je norveški kralj nahajal na eni izmed angleških bojnih ladij, ki so napadle nemške baze na Norveškem in norveški otok.

Moskva, 8. marca. — Tass, uradna sovjetska časopisna agencija, zanika v znanjem tisku objavljena poročila, da je Stalin zahteval od Rumunije pomorske baze ob Črnem morju. Agencija pravi, da so bila ta poročila fabrikacija.

Washington, D. C., 8. marca. — Angleška vlada, ki je ustavila dovoz žita in drugih potrebščin iz Amerike v neokupirano Francijo, je zdaj ponovno naglasila, da ne bo olajšala blokade. O tem je bil pravkar informiran ameriški državni departament.

Ameriški rešilci križ je prej apeliral na Anglijo, naj olajša blokado in dovoli dovoz žita, žitnih izdelkov, kondenziranega mleka, živin, obleke in zdravil v Francijo za nasičevanje otrok, toda angleške avtoritete so apel zavrnile. Izjavile so, da so uverjene, da bi živila in druge potrebščine prišle v nemške roke.

Odločitev angleške vlade je o nemogočih naporih Petainovega režima glede odtajanja "zamrznjenega" francoskega imetja in skladov v Združenih državah. Denar iz francoskih skladov je imel biti potrošen za nakup živil v Ameriki za francoske otroke, ki trpe pomanjkanje.

Gatson Henry-Haye, francoski poslanik v Washingtonu, je obšel stališče angleške vlade, obenem pa je apeliral na državne tajnika, Hulla za posredovanje.

Domače vesti

Iz Michigana

Muskegon Heights, Mich. —

Dne 22. februarja je tu umrla Avgusta Lampe, roj. Dolinšek, stara 29 let in članica društva 266 SNPJ. Rojena je bila v De Pueju, Ill., in semkaj je prišla l. 1920 s svojimi starši, ki so že mrtvi. Zapuška moža in dva otroka, ki so vsi člani SNPJ. Bolehala je 14 let za tuberkulozo. — V Wakefieldu, Mich., je pred dnevi umrl Mike Mišković, star 69 let. V Ameriki je bil 40 let in zapuška ženo, šest sinov in tri hčere.

Ohajske vesti

Barberton, O. — Dne 26. febr. je tu umrl pionir Anton Štrukelj, star 79 let in doma z Iga pri Ljubljani. Zapuška dva sinova in štiri hčere. — V New Philadelphiji, O., sta bila zadnji dni poročena Charlie Hren in Pat Pongratz. Zenin je predsednik društva 484 SNPJ, nevesta pa hči znanega Williama Pongratza, bivšega večletnega predsednika in tajnika omenjenega društva. Obilo sreče! Upanje je, da Charlie pripelje tudi svojo ženo pod okrilje naše jednote.

Iz New Yorka

New York. — Viktor Volk, znani krojaški ekspert in naročnik Prosvete, je prejel žalostno vest, da je v Metliki, Bela Krajina, umrl njegov oče Martin Volk v visoki starosti 90 let. Bil je eden najstarejših Metličanov in v Ameriki zapuška poleg sina Viktorja še enega sina v Chicagu in tretjega v Kaliforniji, dve hčeri v Floridi in eno v Argentini, v starem kraju pa eno hčer.

Še en nov grob v starem kraju Vintondale, Pa. — Mike Gassar, član društva 168 SNPJ, je prejel žalostno vest, da je v Zgornjih Daneh pri Sorici na Gorenjskem umrla njegova mati Marija Gassar v lepi starosti 81 let. V Ameriki zapuška dva sinova in hčer, v starem kraju pa dve hčeri.

Vesti iz Južne Amerike

Buenos Aires, Arg. — Dne 23. januarja je v tej naselbini umrl Jože Simčič, po domače Zjancič, star 43 let in doma iz Lipe pri Reki. V Argentini je bil 13 let in v starem kraju zapuška mater in sestre, v Severni Ameriki pa brata. — Iz starega kraja je prišla vest, da je v Črničah pri Vipavi umrl Leopold Ušaj, star 68 let. V Argentini zapuška hčer, v stari domovini pa ženo in pet otrok. V Gradišču pri Prvačini je pa umrl Ivan Krševan, po domače Splicev, star 67 let. V Argentini zapuška hčer in brata, v stari domovini ženo, sina in dve hčeri, v Jugoslaviji pa dva sinova.

Iz Pennsylvanije

Midway, Pa. — Dne 6. marca je tukaj naglo umrla za srčno kapjo Ivana Nagode, stara 74 let in doma iz Hotedrice na Notranjskem. Bila je članica gospodnjanskega odseka pri društvu 89 SNPJ in zapuška moža, sina in tri hčere.

Cankarjev glasnik

Chicago. — Cankarjev glasnik, mesečnik za leposlovje in pouk, ima v svoji februarški številki letošnjega letnika sledečo vsebino: Pobojanje (uvodnik), Ivan Jontez; Zapravljena pravica (črtica), Anton Debeljak; Rajsko zatišje (pesem), Erbert (razprava), Milan Vukasović (prevedel A. Debeljak); Basni, Frank S. Tauchar; Z dežele v mestni hrup (črtica), J. Trampus; A. Debeljak; Žal žene, Ivan Jontez;

Rooseveltov načrt sprejet

Predsednik dobil veliko oblast

WASHINGTON, D. C., 9. marca. — Rooseveltov načrt za večjo pomoč Veliki Britaniji in drugim državam, ki so postale žrtev agresije, je bil včeraj sprejet v senatu s 60 proti 31 glasovom. Ta daje Rooseveltu akoro neomejeno oblast nad militarističnimi in materialnimi viri in glede pomoči Veliki Britaniji, da bo lahko nadaljevala vojno proti Nemčiji in Italiji.

Senator Burton K. Wheeler, demokrat iz Montane in vodja opozicije, je v svojem govoru, ki ga je imel, preden je bil načrt dan na glasovanje, napovedal, da bo Amerika v vojni v aprilu, če bo načrt sprejet. Dalje je rekel, da bi kongres glasoval za vstop v vojno, če bi predsednik to zahteval.

Vsi amandamenti, ki so omejevali predsednikovo oblast, so bili zavrnjeni. Načrt je bil sprejet po osemnajst dni trajajoči debati v senatu.

Belgrad odklonil ameriško pomoč?

Jugoslovanski poslanik dobil noto od Roosevelta

Budimpešta, Ogrska, 8. marca. — Pod naslovom "Jugoslavija odklonila Rooseveltovo pomoč" je tukajšnji list Magyarasag, glasilo nacije, objavil poročilo iz Washingtona, D. C., ki pravi, da se je Roosevelt zmanj trudil v naporih, da potegne Jugoslavijo proč od osi.

"Predsednik Roosevelt je obljubil ameriško pomoč Jugoslaviji isti dan, ko sta premier Draža Cvetković in zunanji minister Aleksander Cincar-Marković obiskala Hitlerja v Berchtesgaden, Bavarska," se glasi poročilo. "Konstantin Fotić, jugoslovanski poslanik v Washingtonu, je bil pozvan po telefonu na 14. februarja, naj se takoj oglasi v uradu državnega podtajnika Sumnerja Wellesa. On se je odzval pozivu in ko je prišel v urad, mu je Welles izročil osebno Rooseveltovo noto. Poslanik je bil informiran, da je že čas, da regent Pavle in jugoslovanska vlada naredita konec uspehom osi, čeprav so ti le diplomatskega značaja. Roosevelt je v notih tudi naglasil, da bo načrt za pomoč Angliji gotovo sprejet, nakar bo Amerika lahko pomagala ne samo Veliki Britaniji, temveč tudi vsem drugim državam, ki se upirajo Nemčiji in Italiji."

Poročilo dalje pravi, da je Fotić zagotovil Wellesa, da bo takoj informiral svojo vlado o vsebini Rooseveltove note. Predsednik je naglasil, da je popolnoma uverjen, da bo Velika Britanija z ameriško pomočjo porazila Nemčijo in Italijo.

Stavka v elektrarnah odvrnjena

Lansing, Mich., 8. marca. — Governer Murray D. Van Wagener je odvrnil stavko v elektrarnah Consumers Power Co., ko je pridobil unijo ADF in upravo kompanije za sklenitev sporazuma. Konflikt je nastal, ko je kompanija odbila zahtevo glede zvišanje mezd. Ako bi bila stavka izbruhnila, bi bilo čez 900 občin, katere zalaga ta kompanija z elektriko, prizadetih.

Slovenske ustanove v Clevelandu, E. K.: Mati Marta (konec novele). — Revija Cankarjev glasnik stane tri dolarje letno; posamezna številka pa 30c. Naslov: Cankarjev glasnik, 6411 St. Clair Ave., Cleveland, O.

ANGLEŠKI DELAVSKI VODJA SKLICAL ZBOROVANJE

Diskuzija o mobilizacijskem načrtu

RUDARJI SE PRITOŽUJEJO

London, 8. marca. — Clement R. Attlee, delavski vodja in član Churchillovega kabineta, je sklical izredno zborovanje angleške delavske stranke, ki se prične prihodnji teden. Na tem bo diskuzija o nepokoju, ki se opaja med člani stranke in kateri dela preglativce voditeljem, ki podpirajo Churchillovo vlado.

Attlee bo na zborovanju odprto govoril o omejitvi akcij posameznikov, zaeno pa bo zahteval od "rebelev", naj povedo, če mu še zaupajo kot voditelju delavske stranke. Dalje bo razprava, ali stranka nastopi proti Rhyasu Daviesu, članu parlamenta, ki je prišel širiti propagando med svojimi volilci v Manchesteru za sklenitev "pogojnega" miru. Letaki, vsebujoči to propagando, so bili poslani tudi v druge pokrajine, ki so utrpeli velike izgube zaradi napadov iz zraka. Delavska stranka je že pozvala Daviesa, naj pojasni, kaj je cilj njegove propagande, o kateri je bila informirana tudi policija. On je bil nedavno izključen kot član parlamentarnega odseka delavske stranke zaradi svojega pacifizma.

Na zborovanju bo tudi diskuzija o načrtu delavskega ministra Bevinja glede mobilizacije pristaniščnih delavcev. Načrt določa, da ti postanejo vladni uslužbenci. Bevin je izjavil, da je glavni namen takega pospešev razkladanja tovarov s parnikov, ki prihajajo v angleške luke. Načrt je naletel na močno opozicijo pri nekaterih delavskih voditeljih, ki pravijo, da pomeni regimentacijo delavcev.

Rudarji, uposleni v premoških, se pritožujejo proti stalno naraščajoči draginji, ki je nastala kot posledica vojne. Namignili so že, da bodo šli v boj za zvišanje mezd. Oni tudi kritizirajo avtoritete in jim očitajo, da ne nastopajo dovolj odločno proti onim, ki kujejo profite iz vojne.

Naciji spet posvarili Holandce

Samo misel o sabotaži se kaznuje s smrtjo

Amsterdam, Holandska, 8. marca. — Nacijsko vojaško sodišče je, ko je bilo informirano o tajni holandski organizaciji, katere člani vodijo sabotažo in katere zarote proti Nemcem, izdalo svarilo, da celo one, ki samo mislijo o sabotaži in zaroti, čaka smrtna kazen. Svarilo je bilo izrečeno, ko je to sodišče obsodilo osemnajst Holandcev v smrt.

Sodišče je tudi opozorilo Holandce, da je vojna, kolikor se tiče njih, končana. Pokoriti se morajo nacijskim avtoritetam v vseh ozirih. V obratnem slučaju, če se bodo upirali, jih bodo doletela težke kazni.

Doznava se, da so člani holandske tajne organizacije najbolj aktivni v pokrajinah, ki so najbolj blizu angleškega obrežja na drugi strani Rokavskega prelivu. Več nemških vojakov so člani te organizacije že pobili ali pa jih vrgli v morje, kjer so utonili. Med člani so tudi ostrostranci, ki napadajo nacije iz zasede. Nemške oblasti so podvezle drastične korake, da zatros sabotažo in uduše opozicijo.

Mirovna pogajanja se razbila

Stavka proti Harvester Co. se nadaljuje

Washington, D. C., 8. marca. — Pogajanja glede končanja stavke, katero je oklicala unija Farm Equipment Workers CIO v štirih tovarnah International Harvester Co., so bila sinoči pretrgana.

John R. Steelman, načelnik pravnega odbora federalnega delavskega departamenta, je dejal, da so se pogajalci, predstavniki unije in kompanije, zedinili glede nekaterih točk, a so kljub temu še daleč narazen. Iz tega razloga ne bi nadaljnje konference prinesle nobenega rezultata. Razgovori so se pričeli zadnji ponedeljek in ena konferenca je trajala brez prestanka 27 ur. Steelman je izjavil, da noče nobena stranka popustiti.

V stavki so prizadete tovarne International Harvester Co. v Chicagu, Richmondu, Ind., in Rock Fallsu, Ill. V nekaterih tovarnah traja stavka že več tednov.

Chicago, 8. marca. — Reprezentantje pred kratkim formirane unije Ameriške delavske federacije pri International Harvester Co. so vložili petico pri federalnem delavskem odboru, naj razpiše volitve glede reprezentacije delavcev pri kolektivnih pogajanjih. Peticijo je izročil I. S. Dorfmanu, pokrajinskiemu direktorju delavskega odbora, Harry O'Reilly, organizator ADF.

Delavski odbor bo čez nekaj dni sklical konferenco predstavnikov unij ADF in CIO, da odloči, ali sta obe grupi za razpis volitev. Če se bosta zedinili, bodo sledile volitve. V nasprotnem slučaju, če se grupi ne bosta mogli zediniti, bo delavski odbor odredil zaslišanje.

Frank McCarty, pokrajinski direktor unije klavniških delavcev CIO, je naznanil odpoklic piketov, ki so zadnje tri dni oblegali klavnice, da potisnejo delavce v unijo. On je dejal, da je bilo piketiranje uspešno in da je unija dosegla svoj namen.

Angleži rešili 300 Norvežanov

Naciji groze z uničenjem lastnine

London, 8. marca. — Tu pravijo, da angleška invazija norveškega otoka v bližini Narvika, severna Norveška, ni samo rezultirala v ujetju 225 Nemcev in zasegi velike količine orožja in bojnega materiala, temveč tudi v rešitvi 300 Norvežanov, katere so naciji držali v zaporu. Ti so bili aretirani in vrženi v ječo kot rebeli, ker so se izrekli za boj proti nacijem. Vsi Norvežani, med katerimi je več vojaških častnikov in dvajset letalcev, so se izrekli v neki angleški luki.

Angleži so pred invazijo norveškega otoka razbili več nemških parnikov, ki so se nahajali v bližini. Skupna tonaža teh je znašala 18.000 ton. Norvežanom na otoku so pripeljali živila, milo, cigarete in drugo blago, ki ga ti niso mogli dobiti, odkar so Nemci zasedli Norveško.

Svolvar, Norveška, 8. marca. — Nacijski komisar Joseph Terboven je odredil uničenje lastnine družin vseh onih Norvežanov, ki so se pridružili Angležem, ko so slednji navalili na otok Lofoten in ga okupirali. Ostali, ki so pomagali Angležem, so bili aretirani. Eden med temi je bil ustreljen. Angleži so zapustili otok po razbitju skladišč orožja in bojnega materiala.

Unije zapuščajo farmarsko-delavsko stranko

UNIJE ZAPUŠČAJO FARMARSKO-DE- LAVSKO STRANKO

Ustanovitev nestranskih političnih grup

KRITIKA KOMUNISTIČNEGA VRTANJA

St. Paul, Minn. — Tukajšnji svet strokovnih in delavskih unij se je izrekel za izstop iz farmarsko-delavske stranke v Minesoti in centralnega odbora okraja Ramsey, ki sta pod kontrolo komunistov ter njihovih sopotnikov. Svet je nato osvojil resolucijo glede ustanovitve nestranskih političnih grup, ki naj bi vodila kampanjo za sprejetje zakonov v korist delavcem in farmerjem. Ta bo nominirala tudi kandidate za mestne, državne in federalne urade.

Sprejeta resolucija naglašja, da je tradicionalna politika Ameriške delavske federacije nestranskih v političnih zadevah in da so izkušnje demonstrirale neuspešnost mešanja strankarske politike z ekonomskimi programi. Resolucija je bila po vroči debati sprejeta z 81 proti 30 glasovom.

"Dejstvo je, da najbolj ustrezna delavskim potrebam legislativna akcija, osnovana na strogo nestranskih podlagi," se glasi resolucija. "Taka akcija omogoča tudi reševanje delavskih problemov. Iz tega razloga svet delavskih in strokovnih unij izstopa iz farmarsko-delavske stranke."

Predsednik sveta je bil potem instruiran, naj stopi v stike z drugimi unijami Ameriške delavske federacije in železniškimi bratovščinami. Vpraša naj jih, ali se strinjajo z načrtom glede ustanovitve nestranskih političnih grup, ki naj bi vodila boj za delavsko zakonodajo.

Predsednik sveta O'Donnell je potem imenoval odbor, ki je dobil nalogo, da poišče pri voditeljih unij in bratovščin, ali odobravajo načrt glede ustanovitve nestranskih političnih organizacij, ki naj bi šla na delo in uveljavila delavski zakonodajni program. Kakor hitro bo to delo izvršeno, bo sklicana konvenca delavskih unij.

Svet delavskih in strokovnih unij v Duluthu je že pred leti formaliziral nestransko politično organizacijo. Ta je že dosegla mnogo uspehov s svojo politiko, ki je podpiranje delavskih priateljev in opozicija proti sovražnikom ne glede na politično pripadnost. Pri volitvah v zadnjem novembru je podpirala Hjalmar Petersena kot kandidata za gubernerja, Williama Pittingerja kot kandidata za kongresnika, vodila pa je opozicijo proti Johnu Bernardu, komunističnemu sopotniku.

Iz farmarsko-delavske stranke je v zadnjem času izstopilo mnogo unij, ker se niso strinjale s taktiko komunistov in njihovih sopotnikov, ki so dobili to stranko pod svojo kontrolo.

Osem Jugoslovancev obtoženih zarote

Split, Jugoslavija, 8. marca. — Osem oseb je bilo aretiranih v tem mestu na obtožbo zarote in da so nameravali poginati z dinamitom v zrak nemške in italijanske parnike, ki vzdržujejo promet med Jugoslavijo in Italijo. Policijske avtoritete so našle v stanovanjih zarotnikov dinamit in druge eksplozivne. Aretacije so sledile preiskavi eksplozije, ki je nedavno potopila parnik Xenia, na katerem se je nahajal cement, katerega bi morala dobiti Italija. Med aretiranci sta člani jugoslovanske narodne stranke in mornarični kapitan.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodnina za Zdravne drave (even Chicago) in Kanada
\$6.00 na leto, \$3.50 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago
in Cleveo \$7.50 na leto, \$4.50 na pol leta; za inozemstvo
\$9.00.Subscription rates: for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveo \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarodnih
glasnikov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (štetice, po-
sveti, drame, pesmi itd.) se vračajo pošiljatelju le v slučaju,
če je priložil pošto.Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communica-
tions and unedited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.Naslov na vse, kar ima stik s letom
PROSVETA

2617-58 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oglasu na primer (March 31, 1941), potoj valova
bomo na naslednji pomeni, da vam je s tem datumom pomeni
način. Ponovite jo pravilno, da se vam list ne uvozi.

194

Plitva žurnalistika

Clevelandska A. D. nam je očitala, da je Prosveta kriva, ker se med nami zajeda komunistična propaganda (ta očitek smo odločno zavrnili) in zdaj prihaja milwaški Obzor z očitkom, da je Prosveta s svojo "mednarodno zavednostjo" kriva, da ameriški kolonariji še danes ne morejo razlikovati Slovence od Slovakov. Za počti! Kaj bo naša prihodnja krivda?

Na Obzorovo iskanje dlak v jajcu rečemo dvojje ali troje.

Prvič, če bi se bil Obzor informiral, predno se je osmešil, bi bil lahko izvedel, da "mednarodna zavednost" je nesmisel in da mednarodnost med socialisti pomeni razredno zavednost in solidarnost, katere se pa, nanaša le na ekonomske in socialne odnose in nima nič opraviti s posameznimi narodnostmi in jeziki. Socialistična internacionala je vedno zahtevala jezikovno svobodo za vse narode!

Drugič: Milwaški Obzor, ki izhaja že kakih 12 let, je vsekakor narodno zaveden; so med nami drugi listi, ki izhajajo veliko več let kot Prosveta in ki se ponašajo, da so tudi narodno zavedni. Kaj so torej vsi ti listi delali zadnjih 10, 30, 40 ali 50 let, da niso naučili Amerikancev, da Slovenci niso Slovaki? Ali si bo Obzor upal trditi, da ameriški kolonariji, kakršen je Herb Grafis čitajo samo Prosveto, drugih slovenskih listov, ki so narodno zavedni, pa ne pogledajo?

Tretjič: če upoštevamo dejstvo, da Američani ne čitajo slovenskih listov, narodnih in ne "mednarodnih," kako jih potem moremo informirati glede razlike med Slovenci in Slovaki? S tem, da mi pišemo v angleške liste in magazine. Kaj je v tem oziru storil urednik Obzora? Ali je podučil ameriške kolonarije? Če jih je—where's the result? Clevelandska Enakopravnost je pred leti izdajala angleški list The Cleveland Journal in koliko je v tem oziru dosegla? Well, Adamič je že spisal enajst debelih knjig—pa so Slovenci še vedno Slovaki! Ampak Adamič ni ničesar kriv—Prosveta je kriva! Za počti!

(Clevelandska Enakopravnost je ponatisnila—in ne v koloni Skrat, kamor bi tista reč spadala—Obzorovo plitvost o slovenskih "Slovakih". S tem je potrdila ono staro, da "gliha vkup štrih")

Katoliška "demokracija"

Chicago Daily Tribune je 4. marca prinesla sledečo vest:

Fort Wayne, Ind., March 3 (Special).—A mass meeting of 1,000 persons in St. Peter's school auditorium here tonight cheered Father John A. O'Brien, professor of philosophy at Notre Dame, when he denounced the dictator bill as an effort to lead the American people into a foreign war against their will, as "an un-Christian—yes, a criminal—undertaking."

Father O'Brien denied this is in any sense "our" war. "The plain people in all the countries are eager for peace," he said. He assailed the Roosevelt administration for insisting upon unconditional victory for one side or the other.

"God Almighty," he said, "is not irrevocably committed to the indefinite perpetuation of the far-flung British empire in its entirety."

Father O'Brien called for a new flood of telegrams to senators and to the White House, declaring he still hopes and prays "the people's servants will not turn a deaf ear to their wishes."

Tu imamo jasno sliko katoliške "demokracije" v Ameriki.

Izgovor kajpada bo, da "father" O'Brien, ki je seveda tvec, lahko kot politik izrazi svoje osebno mnenje, s katerim se drugi ameriški (med temi tudi slovenski, na primer oni okoli Ameriške Domovine in Amerikanskega Slovencev) katoliki lahko strinjajo ali pa ne. O'Brienova propaganda nima nič opraviti s katolištvom! Ta izgovor vidimo že v naprej.

Yes—toda čitajte gornjo vest. Ali "father" ne govori kot vernik? Ali ne pravi, da je Rooseveltov načrt pomoči za Anglijo, torej za obrambo demokracije, nekristianski? Ali ne pravi, da Bog ni čuvár angleškega imperija? Ali se ne sklicuje na Boga? (Med tem pa katoliki v Angliji prosijo Boga, naj čuva Anglijo!) Ali ne meša svoje vere v politiko in v imenu vere terorizira vernike, katoliško manjšino v Združenih državah, naj pritiskajo s telegrami na senat za poraz pomožnega načrta, o katerem ima (Dolge v zadnji koloni.)

Glasovi iz nasebin

Nov grob na zapadu

Hudson, Wyo. — Poročati moram žalostno vest, da je 12. febr. tukaj smrt pretrgala nit življenja Jakobu Homeu. On je bil rojen 1. maja 1. 1889 v Poljanski dolini nad Škofjo Loko. Prvič je prišel v Ameriko 1. 1906 v Kansas. Vrnil se je v domovino in se leta 1910 zopet podal v Ameriko, to pot v Rock Springs, Wyo., kjer je delal v premogorovu.

Leta 1913 se je poročil z Antono Dolenc, ki sta se naslednje leto s prvo hčerko Frances preselila v Hudson, kjer je ostal do smrti. Delal je nekoliko v premogovniku, se pečal z živinorejo in s pomočjo svojih sinov, ki so mu bili v veliko pomoč, obdeloval precej obširno farmo; bil je izvrsten delavec in eden najbolj umnih farmerjev v tej okolici. Bil je skrben družinski oče in se je nahajal na poti napredka, da mu ni bolezen prekrizala računov in moral je leči v prerani grob. Zastupil je žalujočo vdovo, šest hčera in pet sinov, od katerih je najmlajši star šele štiri leta.

Bolehal je dalj časa na želodcu. Mislil je, da bo bolezen premagal, mlačal in trpel, dokler se mu ni zajeda preglobel in mu tudi najboljši zdravniki niso mogli pomagati. Dne 6. jan. se je v spremstvu hčerke Antonije podal v Rochester, Minn., kjer so ga operirali radi uljesov na želodcu. Vrnil se je domov 1. febr. v nadi, da bo popolnoma okreval do časa, ko bo zopet treba prijeti za plug. A človek obrača, usoda pa obrne. Dne 11. febr. se mu je zopet obrnilo na slabše in poklicani zdravnik je odredil, da so ga takoj prepeljali v bolnišnico v Lauder, Wyo., kjer je drugi dan po težkih mukah umrl.

Pogreb se je vršil v nedeljo popoldne po katoliških obredih na pokopališču v Hudsonu. Udeležili so se ga ljudje od blizu blizu in daleč, kar priča, kako je bil pokojnik priljubljen z družino vred. Ob odprtem grobu se je od njega poslovila v imenu družstva 183 SNPJ tajnica Mrs. M. Paulitz, v imenu krajevne rudarske unije 2630 UMWA pa Chas. Kalasinsky ml. Nebroj lepega cvetja in vencev je krasilo njegovo gomilo, ko smo se zadržali pri poslušalci od njega.

Zapušča žalujočo vdovo, dve omoženi hčeri Kershnik in Jaras v Rock Springs, štiri hčere in pet sinov še doma, brata Valentina v Rock Springsu, Johna v Clevelandu, Antona v Detroitu, v stari domovini pa dva brata in tri sestre. Pokojnemu Jakobu bodi lahka ameriška gruda, žalujoči soprogi, otrokom in sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

John Dolenc. 183.

Še o koledarju

Power Point, O. — Veliko se piše o jednotnem koledarju in kritika je, da to in ono ni pravi. Ze star pregovor pravi, da se vsem ljudem ne more ustreči. Tudi jaz nisem bila z njim zadovoljna, ko mi je tajnik izročil tri — smo trije člani v družini. To

sem mu tudi omenila, a on mi ni nič odgovoril in odšel je s koledarji k sosedu.

Pričela sem ga ogledovati in vidim, da ta deček dobro predstavlja zgodovino SNPJ. Tudi ona je imela trnjevo pot. Spominja nas tudi na mlada leta, ko smo bosi krave pasli in se včasih zbudili. Poklicali smo mamo, ki nam je trinec ven spulila in zopet je bilo dobro. Tudi naša jednota je dobra mati. Ko pride bolezen ali smrt, se zatečemo k njej, da nam priskoči na pomoč. Želim, da jednota še za naprej izdaja koledarje. Članci jednote bom kmalu 20 let in prejmem koledarja. Zdi se mi, da je letošnja slika še najbolj pomenljiva, čeprav je v majhni obliki. Kadar bo ta fantek dorastel, bo tudi pomenljiv.

Mary Bogataj, 358.

Vera v nebesa, vera v peklo

Sharon, Pa. — Govoril sem z nekim človekom, ki mi je pripovedoval o svoji veri. On verjame v sv. pismo od prve do zadnje strani. Verjame, da je bog napravil Evo iz Adamovega rebra. Verjame, da je sv. pismo spisal človek, navdahnjen od sv. duha.

Vse, kar morem jaz reči, je to, da je bil tisti sv. duh zelo nevreden. Sv. pismo je zbirka ljudskih pripovedi in ne inspirirana rešenja. Vera v peklo je na primer zanimiva stvar, zlasti valed tega, ker je brez vsake podlage. Pekel je po pravi krščanski veri sploh nemogoč, ker ta uči, da je samo en bog; vera v peklo pa uči, da je tudi hud, ali bog vsega hudega. Tako je katoliška vera sama s seboj v konfliktu.

Vera v vraga izvira še iz tistih časov in krajev, ko so ljudje verovali, da sta dva boga: bog dobrega in bog slabega ali hudega. Vero v peklo je cerkev izrabljala še posebno v srednjem veku, ko je bila gospodar evropskega sveta. In ta vera v peklo je silno pripravna, ker z njo lahko preplašite skoro vsakega. Kdo se ne bi bal strašnih muk in trpljenja? Je sicer res, da tisti ljudje, ki še danes verujejo v peklo, so podobni otrokom, ki verjamejo v parkeljna in Miklavža — v stvari, ki jih ni.

V teh slabih časih imam priložnost govoriti z vsakovrstnimi ljudmi. Vsakdo drugače misli in vsakdo drugače govori. Pred kratkim sem srečal nekega Italijana, ki mi je pripovedoval o svojih težavah. Ze eno leto je brez dela, denarja mu je zmanjkalo in v hiši je prava beda. Vendar pa se je moč pohvalil, da ima 13 otrok.

Ko mi je pripovedoval svoje križe in težave, sem ga vprašal, kdo je kriv, da ima 13 otrok. Prijazno mi je odgovoril, da mu jih je dal — bog, v katerega goreče veruje, da mu deli otroke. Vprašal sem ga, kako to, da vseeno bog meni ne daruje nič otrok, dasi bi rad imel malega porednega Yertka. Odgovoril mi je, da zato ne, ker sem brezverec. Pojasnil se mu, da me spominja na tatu, ki se je prito-

ževal, češ da je poštenost s sveta izgubila. Pred več stoletji je bilo lahko delati svetnike in svetnice, toda danes ni več tako. Tendarjev sin je baje rekel: "Oče, odpusti jim, saj ne vedo kaj delajo."

Jack Yert. 262.

V Milwaukee se giblje

Milwaukee. — Predpustna veselica našega društva 16 SNPJ dne 22. febr. se je prav dobro obnesla. Lepo je bilo videti toliko veselih ljudi skupaj, ki so se sukali ob zvokih Bashelovega orkestra. Posebno je pokazala naša mladina, da se rada veseli v naši družbi. Hvala vsem za vašo izkazano prijaznost in naši blagbini v pomoč.

Na delniški seji organizacije Slovenski dom dne 21. jan. ni bilo toliko delničarjev navzočih, da bi bili mogli izvoliti direktorja. Vzrok je bilo menda slabo vreme. Zato je bilo sklenjeno, da se vrši glavna delniška seja 17. aprila zvečer v dvorani na 739 W. National ave. Menda ni treba posebno poudarjati, da je ta seja važna za vse, ki želimo, da se postavi dom na našem že plačanem zemljišču. Opozorjamo tudi tiste delničarje, ki ne želijo zanemariti svojih delnic, toda se izgovarjajo, da je direktorij kriv zanemarjenosti. Tega sploh nimamo. Izmed 21 direktorjev je prišlo na sejo le šest članov. To pokazuje, da večina lanskih direktorjev ni bilo na seji, ker niso izvoljeni za to leto.

Torej je potrebno, da upoštevate ta opomin in se udeležite glavne delniške seje, da si izvolimo direktorje in da gremo na delo za postavitev narodnega doma. Na depresijo se ne moremo več izgovarjati. Je veliko rojakov, ki so pripravljeni investirati denar v to podjetje, samo če gremo s poštenim delom naprej. Da pa ne bom sam razpravljaj o tem, opominjam tiste rojake in rojakinje, ki so na januarski seji in drugod obljubili pomoč pri tem delu, da sedaj je čas, da pokažemo svojo voljo pri tej reči.

Upoštevajte torej to vsi. Saj gre za našo lastno korist. Vsi želimo naši skupnosti vse najbolje. Torej potrudimo se za čim večji napredek doma in s tem pokažemo najlepše našo narodno lojalnost.

Anton Tratnik,
predsednik št. 16.

Kako je pri Fordu

Iron Mountain, Mich. — Ker ravno pošiljam naročino Prosveti, želim malo poročati o tujakajšnjih razmerah. Henry ima tudi tukaj tovarno, v kateri izdeluje lesene kose za avte in trojke, največ za "station wagons". Na "assembly line-u" napravijo 80 vozov na osem ur.

Pri Fordu sem delal 17 let in so mi razmere dobro znane. Od 1. 1922 do 1932 ni bilo slabo pri Fordu, potem pa je vsako leto večje priganjstvo, tako da ne more nihče dolgo vzdržati, razen ako ima lahko delo. Menda Ford zato tudi vedno najema nove delavce, stare pa odpušča. Najraje vzame zunanje, ker domačini so mu že znani.

Kdor tukaj dela pri Fordu, mora tudi "ronati" njegovo "karo"; če kupi kak drug avto, je takoj odsojen. Tudi mestni uradniki delajo tako kot Ford zahteva, in pri volitvah so izvoljeni

le tisti, katere postavi on. Seveda jim povedo, kako naj volijo. Če kateri delavec zbolí ali se pobje, je takoj odpuščen in Ford mu ne da nobene podpore. Tudi tožiti ga ne moreš, ker ima vse zdravilnike in odvjetnike podkupljene. Torej ni čudno, da mu CIO ne more do živga, vsaj do sedaj mu še ni mogla. Kakor izgleda, ima Ford več moči kakor pa država Michigan ali zakon.

Tukaj se slišijo tudi pogovori o Fordovih "karih". Nekateri jih hvalijo, drugi jih "tadlajo", da poželje preveč olja ali gasolina. Jaz sem imel model "T" in "A" in tudi "V-8" sem poskusil. Jaz ne mislim, da ima Ford slab patent, ali ker sem delal pri njem 17 let, vem kako gre. Boss dobi naročilo, da mora napraviti toliko in toliko kosov na osem ur; ako jih napravi, dobi drugi dan še večje naročilo. Ker pa nima izučenihi ljudi, ker se zmeraj menjajo, potem pa niso kosi dobro izdelani in tudi ne "fitajo" dobro skupaj. In tako je ena Fordova "kara" dobra, druga pa slaba. Če bi bili Fordovi delavci v uniji, bi ne bili tako priganjani in potem bi bili tudi njegovi avti boljše izdelani. Dokler pa ne bo unije pri Fordu, pa vsa ta riskira, ki kupi njegov avto.

Kritika o koledarju je sedaj malo ponehala. Sploh ni bilo vredno prerakanja in vsak je dobil svojega. Mislim, da bi bilo dobro, če bi se malo izboljšala pravila, ker so po mojem mnenju preveč stroga za bolnike. Sedanja točka pravi, da mora biti bolnik vsak teden pri zdravniku, drugače ni nakaznica odobrena. V primeri dolge bolezni mu zdravnik ne more pomagati, toda bolnik mora k njemu vsaj enkrat na teden in mu plačati dva dolarja. Tako ima zdravnik več koristi kot član; posebno ko pride polovična podpora, član komaj toliko ostane, da je za asessment in za zdravnika, bolniku pa ne ostane nič. Bolnik se na primer zdravi doma mesec dni ali več, potem pa se poda v bolnišnico, kjer ga stane \$6 na dan. Tam ostane dva tedna in zdravnik mu napravi nakaznico za toliko časa; tako ta nakaznica velja le za dva tedna, izpolnjena je pa za 30 dni. Članstvo jo odobri, bolniški tajnik jo pa nazaj pošlje. Član še ni zdrav in mora k drugemu zdravniku, da mu napiše dva datuma, kar ga stane dva dolarja. Želim, da bi se pravila glede tega izboljšala.

John Urbich. 438.

Is mladih let

Library, Pa. — Zopet se oglašim v našem cenjenem listu Prosveti. Rada čitam delavske liste, še najbolj pa se mi dopade Prosveta, katero vsakemu toplo priporočam, naj si jo naroči in ne bo se kesal.

Naj tudi jaz povem nekaj mojih spominov iz mladih let. Mati mi je umrla, ko mi je bilo komaj tri leta. Potem se je začela trnjeva pot mojega življenja. Po materini smrti sem šla k mojim sorodnikom. Moja teta je sama imela skoraj pol vagona otrok, kruha pa je bilo bolj malo. Tam sem bila do desetega leta, potem pa sem šla služiti. Pomagala sem gospodinjini in na polju in tudi v šolo sem hodila po pol dneva. Gospodinja se je kmalu naveličala in rekla, da me ni vžela zato, da bi v šolo hodila, marveč da delam. V šolo sem pohajala dve leti in pol.

Ko mi je bilo 16 let, sem šla služiti v gostilno. Takrat so na Dolenjskem začeli ustanavljati Marijino družbo. Kaplan je pridobil vsa dekleta in nekaj fantov, da smo pristopili v Marijino družbo. Kupit smo morale razne svetinje in posebne obleke, tako da smo bile vse enako oblečene, kadar smo imele kakšno paradno. Ukazano nam je bilo, da moramo vsak mesec k spovedi in obhajilu. To je trajalo le malo časa.

Pri nas v gostilnah so po navadi prirejali ples ob nedeljah. Fantje in dekleta so se skupaj zbrali, gostilničar je dobil muzikanta in plesalo se je do polnoči. Nič sluteca, kaj bo, me kaplan pri prihodnji spovedi vpraša, če sem plesala. Pritrdim mu, ona pa pravi: "Tebe ima že hudobni duh v svoji oblasti. Ne dobiš odveze, ako se ne poboljšaš. Pridi čez dva dni nazaj." Tako sem storila in dal mi je odvezo, poboljšala se pa še sedaj nisem in še zmiraj obračam moje stare kosti.

Marijina družba je kmalu propadla. Gospodje so mislili, da (Dolge na 3. strani.)

Kako izbirajo letalce

Zanesljivih načinov za izbiranje oseb, ki bi bile sposobne za vođstvo letal, je dovolj. Vendar so nekateri posebni primeri, ko je letalec, da-li je nekdo za letalskega pilota, sposoben ali ne. Če je nekdo nagnjen k epileptičnim napadom, ga gotovo ne bodo potrdili letalskega pilota. A kaj je s primeri, da ima kdo to nagnjenje skrito v sebi, da se še ni izkazalo in bi se utegnulo potem pokazati v primeru nevarnosti?

Tudi za takšne primere imajo danes posebne metode, in sicer jo preizkušajo v Kanadi, v katerem fiziološkem zavodu torontskega vseučilišča. V tem zavodu so odkrili inzulin, sedaj tudi poseben način za ugotavljanje skritih epileptičnih nagnjenj.

Po tem načinu proučujejo električne valove, ki izvirajo iz možganov. Ti električni valovi pri vsakem človeku različni. Sprejemati in beležiti jih je mogoče s posebnimi pripravami, a če jih potem medsebojno primerjamo, vidimo, da so med njimi individualne razlike kakor pri prstnih odtisih. Pri tem se je izkazalo, imajo možganski valovi epileptikov svoje posebnosti, ki valovom drugih ljudi nedostajajo. Te posebnosti izkazujejo tudi valovi oseb, imajo skrito nagnjenje do padavice in ki niso imele nobenega napada ali pa se jim le v vest lahko nenadno zmede, ne da bi se pri tem pojavljale kakšne telesne spremembe.

Kdor hoče razbrati razlike, mora imeti na zavodu preiskali glede možganskih valov že krog 1500 oseb in pri tem so odkrili, da je le pol odstotka teh oseb skrito epileptično nagnjenje. Z drugimi metodami bi se to ne bilo ugotoviti. Pri presoji imata ulogo tako oseb, kakor pogostost možganskih valov. Različni valci izrečno navajajo, da nimajo ti valovi nobene zveze z duševnimi sposobnostmi in mišljenjem. So tako rekoč samo "stranski produkti delovanja možganov kakor slišno tiktakanje re."

Nasprotno pa si sedaj prizadevajo, da bi šli kakšno zvezo med lastnostmi možganskih valov in lastnostmi značaja. Raziskave v tem gledu še niso dosti napredovale, vendar upamo, da bo v bodoče na tej podlagi v laboratoriju preiskavo mogoče ugotoviti, da-li je nekdo pr. bolj pripraven za napadalnega borbenega letalca ali za mirnega letalskega opazovalca.

Samo ob sebi je umevno, da so nove preglevalne načine na podlagi možganskih električnih valov uporabili že na kanadskih letalskih šolah in da sledijo v tem oziru Kanadi tudi dinjene države.

Rokopisi 1940

Je napisal pisatelj Muha tri romane za naš rod, rokopise je ponujal v vseh tiskarnah in drugod.

Nosil je to težko breme, v beli dan in v temno noč, od te teže se naredil ob želodcu je obroč.

So povsod ga odslovili, češ, denarja nimamo, mi se le za tuje slovstvo radi pozanimamo.

Tri podplate je potrgal, zmrzaval in gladoval, ko obupal je nad svetom, vrv si je za vrat dejal.

Ko so v grob ga položili, so vpisali v nekrolog: "V miru revež naj počiva, rešen zdaj je vseh nadlog."

Muha v polnoč vedno vstane, po tiskarnah vseh strši, po francosko, po angleško z uredniki govori.

"Sem naučil se jezikov od sosedov sred neba, žal mi je, da sem Slovenec — kruha mi pero ne da.

Če se bom rodil še enkrat, v esperantu pisal bom, upam vsaj, da bom pač takrat, našel v grobu mirni dom." — Mara J. Tavčar

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 10. marca 1921)

Domače vesti. V Adamsonu, Okla., je Jos. Medved iz Boštajna pri Krškem, član SNPJ.

Delavske vesti. Klavniški magnati v Chicago zagrozili z znižanjem plač.

Inozemstvo. Francoske čete so prekrvale Reno in invadirale Nemčijo.

Sovjetska Rusija. Antanta začela s "notranje intervencije" v Rusiji.

(Dolge iz prve kolone.)

predsednik Roosevelt pooblastilo od 27 milijard nov volilcev? —

Mi smo prepričani, da O'Brienova in Clevelandska histerična propaganda, katere namen je zburbonsko in petokolonsko propagando, uspeša—zanima nas pa molčeče soglasje propagando s strani slovenskih katoliških demokratov.

Slika kaže italijanskega vojaka, ki je bil ranjen v bitki pri Tobruku. Libija, ko ga nosijo na ambulanci voz.

Novice iz starega kraja

iz Slovenije

VELIKO LATENSKO-RIMSKO GROBIŠČE V FORMINU PRI PTUJU

Med najzanimivejše letošnje arheološke najdbe spadajo brez dvoma latenske grobišče iz Formina pri Sv. Marjetki in puja. Ptujsko polje je bilo v mlajši kameni in halštatski dobi dokaj naseljeno, le sledovi keltske ali latenske kulture so bili tukaj kakor drugod v Sloveniji zelo skromni. Šele v zadnja leta so odkrili poleg železnih grobišč v Skorbi in Potroju pri Mariboru tudi nove latenske najdbe v Stojnicah, v Panorami v Ptuju in v Forminu.

Sredi rodovitnih njiv na nizem pobočju ob potoku Zvirinca, tik ob kolovozu, so zadeli v razmnožici Jožeta in Terezije Colariča na Forminu na veliko latensko-rimsko grobišče. V globlji pol do trideset metra so dosegli izkopali, žal brez strokovnega vodstva, večje število grobov, deloma žarovnih, deloma pokopanih z bogatimi pridelki.

Celotni inventar obsega do sedaj v glavnem 12 železnih mečev, nekateri izmed njih so izredno ohranjeni, tako da se v njih opazuje pločevinastih nožnicah, nato gravirano ornamentiko, nekaj mečev je bilo ukrivljenih, obliki črke S ali tudi zvijtih v spiralo. Lepe so bile zavese, ki jih je bilo devet, neko de so pa pred leti izorali in takoj zavrgli. Ohranjeni so tudi železni okovi. Zanimive so ostali še, ki so jih v tej obliki le redkokdaj našli. Tudi nožev je nekaj, ki pr. težek železen udaril, nož, majhen nožič ter dva mečera tanki britvi. Zelo dobro so ohranjene verige za opasovanje mečev na opasač. Dve posebno lepi in punčirani ter celo njihovi členki se gibljivi. V splošnem opažamo, da je večina izdelana, izvrstne kakovosti. V grobnici je bilo tudi nekaj značilnih keltskih lesenih ščitov, katerih okrove se je dalo ohranilo. Železne fibule ali sponke pripadajo raznim oblikam, so včasih lepo okrašene ter tudi njihova velikost različna. Med bronastih fibul sta dve najni v filigranski izdelavi posebno lepi, enako tudi bronasta spenjača za pas. Ravno po fibul zaponkah in zapestnicah sklepamo, da so bile njihove lastnice ženske. Zanimiva je tudi železna zapestnica, na kateri je nanizanih mnogo majhnih obročkov. Škoda, da sta dve ledečasti zapestnici iz bronze izostale v kosih. Še neka bronasta zapestnica s protiravnimi gumbiči je enako zanimiva. Izvrstna keramika, črna ali sivo grafitirane žare, lončarski plošči, spadajo k njim, ki so izdelani že v klasični dobi. V srednjem latensko-rimskem obdobju so iz drugega vidika so fornske najdbe zelo pomembne, posebno so že na bližnjih njivah zadeli na rimske ostanke. V bližini so odkopali že pred stoletjem veliko rimsko grobišče, ki je bila tlakovana z rdečimi sesterokotno opoko ter v njej našli žaro in lonec z več. Mnogo opek, ki so jih oblikovali izorali, ima pečate raznih tiskov. Tudi rimske novce čisto najdemo pri poljskih delih, med njimi celo zlatnike. Del teh najdb je v lepem zasebnem muzeju gospoda Vladimirja Makla, kjer pri Sv. Marjetki niže puja, ki je v hvalovrednem razumevanju odstop v vse najdeno odkritje grobišča ptujemu muzeju, kjer so zdaj ostale in se bodo v najbližnjem času strokovno konzervirale.

Zelo važno je odkritje rimske kulture, ki vodi od Sv. Marjete niže puja proti Forminu. Po tem in da so istočasno in istočasno, plaste latenske nekropole zadeli na zgodnje rimsko grobišče, lahko sklepamo, da je v bližini stala večja rimska naselbina, morda rimska

Remista, ki jo arheologi že dolgo iščejo v bližini Zavrča, ki leži nasproti Formina na desnem bregu Drave. Vidimo, da so latensko grobišče uporabljali še nadalje v rimski dobi, kar opazimo zlasti na rimskih zaponkah, ki kažejo jasno še na latenske izvirnike. Žal tudi tukaj nimamo natančnejših podatkov o grobovih, zato naj omenim le nekaj pomembnejših rimskih najdb, kakor žare, čaše, vrče, sklede, oljenke in skodelice najrazličnejših oblik in velikosti. Zastopana je tudi boljša keramika, tako imenovana "terra sigillata" rdeče in črne barve. Dalje so zelo pomembni stekleni izdelki, kakor steklenice in odlomki dveh zelo ličnih in dragocenih krožnikov, večji je iz pisane stekla "millefiori". Poleg rimskih provincialnih zaponk so še izkopali dve lepi profilirani igli, večjo z verižico, dve kovinasti zrcali, dve žlički in dve obilni drugi drobniari. To rimsko grobišče sega še v prvo stoletje, latensko ali keltsko pa še v tretje stoletje pred Kristom. Pojav, da najdemo istočasno latensko in rimsko grobišče ali naselbino, ni redek v ptujski okolici. Mnogokrat opažamo tudi na rimskih nagrobnikih še keltske priimke ali na oltarjih imena keltskih božanstev. Med tem ko se je prehod iz keltske kulture v rimsko vršil razmeroma hitro, je ohranila narodna noša na noriško-panonskih nagrobnikih še dolgo vso svojo keltsko značilnost. Znano je, da se je moški svet prav rad nosil po rimsko, v togi, a ženski je še dolgo, tja do začetka srednjega veka, ohranil keltsko narodno nošo, frizuro in nakit. Brez dvoma vidimo v tem pojavu nadaljevanje starih tradicij, predvsem iz keltske dobe.

Daljša razprava o tem pomembnem latenskem grobišču bo v najkrajšem času izšla v prihodnji številki mariborskega "Časopisa za zgodovino in narodopisje". Izvrstno nam služi pri ogledu bogatih rimskih in keltskih najdb ptujskega muzeja v Splitu dr. Mihovil Abramčič. Dobiva se v muzeju po izredno znižani ceni 15 dinarjev za izvod v slovenskem in nemškem jeziku. — A. S.

STRAŠNO MAŠČEVANJE 16-LETNEGA DEČKA

Sombor, 29. decembra.

Pred kakšnimi dvema mesecema je javil Mihael Toth iz Petrovgrada oblastvom, da mu je neznano kako izginila dveletna hčerka Evica. Evica je bila dete Tothove druge žene, medtem ko je Toth imel s prvo ženo tri otroke. Preiskava ves ta čas ni našla sledu za otrokom. Pred prazniki pa sta se Toth in njegova žena pozanimala pri oblastvih, kako je preiskava kaj napredovala. Ob tej priliki je Tothova žena izjavila, da Tothov 16letni sin silno sovraži njo kot mačeho in da je prav tako so-

vražil svojo polsestrico Evo. Oblastva so postala na to izjavo pozorna in so ugotovila še nekatere okolnosti, ki so dovedle do razkritja strašnega zločina.

Dognala so, da je usodnega dne Tothov sin varoval dekletce, s katerim je bil sam doma. Ko sta se Toth in njegova žena vrnili z dela domov, jima je deček rekel, da je Evico odvedel neznan možički na sprehod. Te dečkove besede so imele za posledico, da so fanta aretirali. Pri zaslišanju je deček najprej trdil isto, kar je rekel že staršem, da je namreč deklico odvedel neznan možički, toda naposled je priznal, da je deklico živo zakopal na vrto pod nekim drevesom. Truplo deklice so res našli na navedenem mestu v položaju, ki prica, da je bila ubožica res živa pokopana. Na vprašanje, zakaj je na ta način hotel maščevati nad mačeho, ki ga ne more trpeti.

Deček je vse to priznal hladnokrvno. Zločin je izvršil na ta način, da je izvalil dekletce na vrt, kjer je izkopal jamo, nato pa otroka pozval, naj leže vanjo, češ da se bosta igrala. Ko je dekletce ležalo v jami, ga je zasul s prstjo. Po zločinu pa je šel z bratom loviti ribe in ga ni prav nič vzburmila zločin. Strahni zločin mladega izpričenja je zbudil veliko razburjenje v Petrovgradu in okolici.

Tragična smrt triletnice deklice

Na božični dan se je v St. Janžu na Vinski gori hudo ponesrečila triletna posestnikova hčerka Antonija Rednakova. Ko se je doma preveč približila zakurjenemu štedilniku, se ji je vnela obleka. Čeprav so domači kmalu pogasili ogenj, je dobila deklica hude opekline po vsem telesu. Prepeljali so jo v celjsko bolnišnico, kjer je po hudem trpljenju umrla za opeklinami.

Ameriška kontrola letalskih črt

Washington, D. C., 8. marca. — Kongresnik Hamilton Fish, republikanec iz New Yorka, je izjavil, da je sestavil načrt, da Združene države s kooperacijo latinskih republik prevzamejo vse komercialne letalske črte v Južni Ameriki, ki jih zdaj lastujejo Nemčija in Italija. Fish je že predložil načrt kongresu in apeliral na državni departament, naj se prične takoj pogajati z južnoameriškimi državami glede prevzetja letalskih črt. "Nemčija in Italija imata 20.000 milj dolge letalske črte, ki križajo skoraj vse južnoameriške države," je rekel kongresnik. "Izjema so le Venezuela, Kolumbija in Paragvaj. Čas je že, da utihnemo one, ki govore o nevarnosti, katera preti Združenim državam, in storimo korake za preprečitev napada s strani osi-šča preko Južne Amerike."

Lov na japonske agente na Filipinih

Manila, Filipini, 8. marca. — Policija je začela lov na japonske agente in udria v stanovanja žena poznanim pri oblastvih, kako je preiskava kaj napredovala. Ob tej priliki je Tothova žena izjavila, da Tothov 16letni sin silno sovraži njo kot mačeho in da je prav tako so-

Psihiatri v zdravniških nabornih odborih

Umne in živčne bolezni v zadnji svetovni vojni so povzročile Združenim državam milijardo dolarjev stroškov. Zato je vlada jako previdna glede umnega zdravja nabornikov.

Oskrba na umu in živcih bolnih veteranov, ki so si bolezen baje nakopali v zadnji vojni, stane davkoplačevalce Združenih držav do sedaj skoraj eno milijardo dolarjev, kakor je izjavil dr. Harry Stack Sullivan, psihiatrični svetovalec naborne oblasti.

Oblasti nočejo, da bi sedanja obvezna vojaška služba ali kake bodoče vojne zopet nakopale javnosti take ogromne stroške, in zato so vsaj po enega psihiatra (zdravnika za umne in živčne bolezni) dodelile vsakemu zdravniškemu nabornemu odboru, da se izključijo iz vojaške službe oni, ki so osebno nesposobni.

Kakor dr. Sullivan razlaga, morejo ob jako tehnični naravi modernega vojskovanja dva ali trije možje v enem polku, ki so nepodvržljivi disciplini, ki se ne morejo prilagoditi svojim sovojakom, in ki očitno niso sposobni za vojaško življenje, povzročiti več škodo kot sovražnikova strojna puška in naprtiti veliko stroškov svoji domovini. Je pa tudi druga vrsta posameznikov, ki se morejo popolnoma prilagoditi vojaškemu življenju, ali ko so se privadili, ne morejo kasneje vzdrževati same sebe izven vojaške službe in zato postanejo večno breme na ramenih davkoplačevalcev.

Dr. Sullivan pa je pripoznal, da mnogi obeh teh vrst ljudi so izredne vrednosti v obrambnih industrijah. Nekateri celo utegnejo imeti visoke kakovosti vodstvene sposobnosti, ki bi jim dale visoko vrednost v skoraj vsakem položaju izven vojaških redov. Naborna oblast se trudi izločiti take ljudi, predno pridejo v vojaške tabore. V preteklosti se je kaj malo pazilo na osebne kakovosti bodočega rekruta, ako ni bil očitno umno in čustveno nestalen.

Kakor dr. Sullivan poroča, se sedaj namerava sklicati več sej za zdravniške preglednike 6401 lokalnih nabornih odborov in 6000 zdravniških posvetovalnih odborov širom dežele. Zdravnikom lokalnih nabornih odborov bodo dajali navodila glede bolj očitnih znakov duševnih hib, tako da oni registrirajo, ki jih izkazujejo, morejo biti odkazani zdravniškim posvetovalnim odborom.

Program — po dr. Sullivanu — gre za tem, da se izberejo taki ljudje, katerih mesto v skupnem sistemu narodne obrambe je v vojski in ki ne bi bili za svrhu obrambe bolj na mestu kje drugje. Seveda bodo izključili precejšnje število "ženijev", priznava dr. Sullivan. "Ženialni človek", naglašava pa, "po navadi ne napravi dobrega vojaka. On utegne biti jako dober voditelj, ali bolje je, da pride do kakega vodstva po kaki drugi poti, nego po vojski."

Industrialna psihiatrija nudi skoraj istotako velik problem,

dodaje dr. Sullivan. V preteklosti, je rekel, je bila navada, da imajo najboljše za vojsko in pustiti "nesposobneže" za tovarne, kjer so dostikrat zakasnilo produkcijo in tako čisto ovirali praznjenje vojske. Sedaj pa, po uduaril je, se hoče, naj industrija ima svoj delež na najboljšem ali ona mora sama storiti potrebno, da se odstranijo neprimerni ljudje in prilagodijo oni, ki so na kak način obremenjeni.

Kar se tiče vojaškega vežbenega programa, dr. Sullivan priznava, da ni v Združenih državah zadosti psihiatrov za popolno izvedbo programa. Zato se je treba precej zanašati na zdravniške, ki imajo nekoliko psihiatrične izkušnje. Vsak registrant bo po podvržen psihiatričnemu pregledu kake vrste. Splošen nasvet zdravniškim preglednikom v lokalnih odborih je, naj posameznike, ki se jim zdijo nenavadni, odkazejo zdravniškim posvetovalnim odborom, ako so mnenja, da je treba popolnejšega pregleda.

Kompetentni psihiatri se dodelijo zdravniškim posvetovalnim odborom iz seznamov, pripravljenih od Ameriške psihiatrične družbe, Ameriškega zdravniškega združenja in državnih zdravniških društev.

Common Ground—FLIS.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

bodo z njo mlade ljudi proč od plesa držali. Takrat mi je sestra pisala iz Amerike, da mi pošlje denar, če hočem za njo priti. Takoj sem odpisala, naj to stori. Imela sem še očeta, starega 65 let, ki je rekel, da bi šel tudi on z menoj, ako tudi njemu pošljejo karto. Res se je uresničila naša želja. Moji dve sestri sta nama poslali vozne listke in sva se podala čez "lužo". Oče je umrl po treh mesecih radi udarca pri delu in zastrupitve krvi, ki je sledila poškodbi. Tudi moja dva brata in eno sestro že krije ameriška zemlja, tri sestre pa še tlačimo ta puklasti svet.

— Ursula Klobčar.

Zahvala

Pueblo, Colo. — Nisem se mislil več oglašati v javnosti, toda slučaj je nanesel, da je moja dolžnost, da se zahvalim izvršnemu odboru SNP za hitro pomoč z izredno podporo, ko sem jo najbolj potreboval za zdravnika.

O mojem slučaju je bilo že poročano v Domačih vesteh prošli mesec. Kadar banditi koga napadejo in oropajo, toda ga pustijo naprej, so še gentlemani; če žrtve ubijejo, je vse končano, toda ko ji razbijejo glavo za borih par dolarjev, je pa v resnici žalostno.

Ampak Višnjegorec imamo trde glave. To je znano tudi tistim, ki so brali Jurčičeve spise, predvsem spomine starega Andreja Pakja, ki je srečno prišel iz Napoleonovih vojn iz Rusije — njegov vnuk Ivan Pakj živi v Conemaghu, Pa. Tudi "Big Tony" v Californiji se še ne poda in je še zmeraj korajžen in vesel. Jože Radel pa nekaj jamra v West Allisu. Naj se napije močnejšega od mleka in bo okey.

John Zupancic. 21.

Zakonski jubilej

Coopers town, N. Y. — Dne 1. marca zvečer sta tukaj v družbi številnih prijateljev in znancev praznovala 25-letnico zakonskega življenja Joseph in Mary Križ. Oba sta že dolgo let člana SNP, on večletni tajnik in ona zapisničarka društva 457. Obilo sreče v poletnem času vajinega življenja!

M. Solan.

Novice iz Kansasa

Arma, Kansas. — V Girardu, Kansas, je sredi februarja umrla Marcella Haldeman-Julius, žena znanega izdajatelja raznih svobodnomislelnih publikacij, v starosti 61 let. Truplo je bilo upeljeno v Kansas Cityju. Bila je dobro poznana tudi med nami, saj je pred nekaj leti naša povabila nastopila kot glavna govornica na prvomajski proslavi kansaških društev SNP.

Imela je zelo pisano kariero. Bila je hči zdravnika in se je že v zgodnjih letih pridruživla neki gledališki družbi, s katero je prepotovala Zedinjene države in Kan-

nado. Potem je bila predsednica banke v Girardu in pozneje se je posvetila pisateljevanju. Napisala je več novel in knjižic, na primer glede Sacco-Vanzettijeve afere, zarote proti Tom Mooneyju in podobnih stvari, ki so tedaj pretresale javnost.

Po prejšnji vojni je bilo pri raznih intelektualcih v modi potovanje v Rusijo. Tako je šla tudi Marcella tja in nazaj prinesla, ki so bili večinoma ugodni za Rusijo. Večkrat nam je pomagala tudi v socialistični kampanji. Ko sem ji nekoč omenil, da nameravamo postaviti za kongresnega kandidata dr. Benduro v 50 milj oddaljenem Baxter Springu in da se je prej treba z njim dogovoriti glede kampanje, se je takoj ponudila, da se peljemo z avtom tja in da uredimo vse potrebno. Nazajgrede je pripomnila: "Je nekoliko preveč starokopiten, pa kaj hočemo?". Časten ji spomin!

Kot je bilo že na kratko poročano, je 18. febr. v Edisonu umrla Josephina Silc, stara 67 let. Zapisnica soproga, 5 hčera in 4 sinove. Pogreb je bil v oskrbi slovenskega pokopnega zavoda iz Frontenaca. Družini se mora dati priznanje, ker se je obrnila na ta zavod za ureditev pogreba. Pokojna je zelo rada čitala. Vsako leto, kadar sem prišel naokrog z Družinskimi koledarji, sva naredili "kupčijo". Letos mi jih je pa prej zmanjkalo, kot sem se pri njih oglašil. "Čakala te je, kdaj prineseš koledar naokrog, pa te letos ni bilo", mi je omenil njen soprog, ko sva stala ob njenem mrtvaškem odru. Lep spomin vrli ženi in družini iskreno sožalje!

V teh napetih časih in razmerah skušajo razni ultra-patriotje prekositi drug drugega z raznimi postavami proti "prevratnim" elementom. Tako je tudi kansaška legislatura sprejela postavo, ki prepoveduje komunistično organizacijo, in zadnje dni še drugo postavo, ki prepoveduje komunistično listo pri volitvah v Kansasu.

Odlomek pisma, ki sem ga te dni prejel od znanca iz starega kraja, pisano v začetku januarja: "Do sedaj smo še obvarovani vojnih grozot, toda težko, da bi tako ostalo. Sicer pa je vam tam boljše poznan naš politični položaj kot nam. Draginja je silna, hujska kot je bila v pretečeni vojni. Posebno industrijalni izdelki so se neverjetno podražili, medtem ko kmečki prideliki nimajo, v primeri z industrijskimi izdelki, nobene cene. Kava stane 110 din. kila (tore) približno dolar za funt), sladkor 20 din. kila, čevlji 5 do 8 sto din par (10 do 16 dolarjev par) in silno draga je tudi obleka."

A. Shular.

V obrambno svobodne besede

Cicero, Ill. — Že marsikak članek br. A. Gardna me je raztogotil in sem mislil, da bi odgovoril. Ker pa je pred letom dni vzelo tri tedne, da je bil priobčen moj zadnji dopis, se nisem spustil v polemiko. Ko pa danes zvečer (4. marca) prečim dopis br. Novaka iz Philadelphije, Pa., sem mislil, da je proti takim dopisom treba takoj nastopiti, ker te vrste ljudje so kakor diktatorji, ki nam hočejo vzeti tiskovno svobodo.

Nikakor ne verujem, da bo naš urednik zadovoljen s takim dopisovalcem. Najbrže si bo mislil: Bog me varuj pred takim zagovornikom! Če je bilo kdaj treba protestirati, je treba protestirati proti takim dopisom kot je Novakov. Te vrste protesti bodo imeli veliko več vrednosti kakor pa mrevarjenje stenskega koledarja SNP.

Bili so časi, ko sem Gardnove članke rad čital, a zadnje čase se tudi meni ne dopadejo. Vendar mu mora vsakdo priznati, da piše stvarno in ne glede na to, če se komu dopade ali ne. Moram tudi priznati, da ima v marsičem prav. Da, da prijatelj, pisana beseda gladi, te pa tudi zaboli, kot bi po tebi padel bič. Ako imaš rad dobre, blažujoče stvari v listu, moraš biti pripravljen tudi na resne kritike, ki bole. Saj pregovor pravi, da rešenica boli. In tako je zabolela tudi br. J. Novaka, da se je namrazil br. Gardnu tako nebratsko izrazil. Br. uredniku namreč svetujem: "Daj mu dobro zdravilo in ne priobčuj mu skrajno nesladke gnojnice."

Piša tudi, da ima br. urednik 95% članstva na svoji strani, ampak to je Novakova domišljija. Mogoče ima 95% čitateljev na svoji strani, toda ne take vrste dopisov kot je Novakov v 44. št. Prosvete. Upam, da bo br. urednik v uredniškem članku razložil, kaj misli o takih priporočilih. Vsak list ima različno čtivo in nihče ni prisiljen, da bi vse prečital. Čitaj, kar se ti dopade. Drugo pa pusti. Zpomniti si je treba, da marsikaj, kar tebi ne ugaja, ugaja pa drugim. In na resne članke se ne odgovarja s posvskami, ako se človek noče blamirati v javnosti.

Od br. urednika zahtevati, da mora gotove vrste članke izobčiti iz lista, je popolnoma neopravičeno, nebratsko in predvsem nedemokratično. Tega dopisa nisem napisal v zagovor br. Antona Gardna, temveč v zagovor svobodne besede v Prosveti.

Frank Podlipiec, 449.

S pota

Mesec marec je klieatelj pomladi. Podoben malemu jagnjetu, je prišel tudi v mrzlo Minnesoto z lepimi dnevi, ali kako se bo končal, kdo ve?

Bolnišnice v Duluthu so natrpane z bolniki. Samo v bolnišnici St. Mary je osem slovenskih bolnikov, kolikor mi je znano, nekaj pa jih je te dni odšlo domov. Ko prinašam časopise o nim, ki lahko čitajo, zaslišim glas: "Matija zakaj pa mene ne obišče?" Ogovorila me je rojalkinja Mary Malovrh z Gilberta. Obiskal sem jo. V isti sobi je tudi rojalkinja Ana Pavlič s Crosbyja, Minn.

Sem sam precej polomljen po raznih boleznih in zadnje čase tudi od "flu", vendar pa se kar zadovoljno sučem med bolniki. Tudi matijeval sem letos tako kot malokdaj. Prejemam tudi prijazna pisma od rojakov, od katerih jih sploh nisem pričakoval, zlasti pa od organizacij, h katerim spadam. Največ pisem dobim od članov in članic KSKJ. Prejel sem tudi pismo za godovanje iz Waukegana, Ill., s številnimi podpisi še na mnoga leta. V njem so bili tudi bankovci za 1000 avstrijskih kron, ki bodo kmalu ronali v Slovenski muzej v Clevelandu.

No, hvala Bogu, tudi pri A. M. so se me spomnili. In to je naslovljeno na Onega, ki je rekel: "Kdor je brez greha, naj prvi kamen vrže..." In tako se je v slavo vsopeval zablskalo nedolžno jagnje s podpisom, češ pogledjte mene, predsednika...

Matija Pogorelec.

Belgija naj postane članica britskega imperija

London, 8. marca. — Camille Huysmans, bivši predsednik belgijske poslanske zbornice, je priporočil, naj se Belgija izreče za vstop v društvo narodov britskega imperija. Huysmans, ki je predsednik Delavske in socialistične internacionale, je izjavil, da je združitev vseh narodov v okviru britskega imperija bo omogočila enotnost in mobilizirala vse sile proti agresorjem. Ti se ne bodo mogli ganiti, če se ideja uresniči.

Naciji odklanjajo odgovornost za pomanjkanje

New York, 8. marca. — Velika Britanija je bila obdolžena odgovornosti za pomanjkanje živeža v deželah, katere je podjarmila Hitlerjeva vojna mašina. Obdolžitev je vsebovala izjavo, katero je predstavnik nemškega vrhovnega poveljstva prečital po radiu in je bila tu prestržena. Ta je citiral določbo mednarodnega prava, da okupacijska armada lahko zaseže vsa živila v podjarmljeni deželi.

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za koristi, ter potrdilo agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

Člani unije Agricultural & Citrus Workers (ADF) na straži pred podjetjem Hueneme Co., Ventura, Cal. Unija je oklicala stavko za priznanje in zvišanje mezde.

POLOM

EMILE ZOLA

(Se nadaljuje.)

Nobenih zvavov ni bilo več na nji; zapustili so bili planoto, ker je valed peklenškega ognja baterij v Fleigneux postala nevzdržljiva. Obupan in sluteč nesrečo, je jeznil naglo k svojemu desnemu krilu; takrat pa je zašel v sredo med beg Dumontove divizije, ki se je umikala v neredu in zmešnjavi, poimešana z ostanki 1. armadnega zbora. Ta zbor po svojem umaknjenju ni mogel več zavzeti zjutranjih postojank, ter je prepustil Daigny XII., saksonskemu zboru, in Givonne pruski gardi. Obstreljavan od baterij, ki jih je postavljali sovražnik na vseh vrhovih od konca do konca doline, je videl nujnost, da se pomakne čez Garenski gozd proti severu. Strašni obroč iz železa in plamenov se je sklepal čimdalje tesneje; del garde je nadaljeval svoj marš na Illy, od vztoka proti zapadu, po ovinku okrog grčev, dočim je V. zbor, ki se je bil polastil Saint-Menges-a, neprestano marširal od zapada proti vzhodu, prišel preko Fleigneux-a in pomikal svoje topove z nesramno drznostjo še vedno dalje, naprej, tako zelo prepričan o nevednosti in nemoči francoskih čet, da niti ni počakal pehote v zaslonbo artiljerije. Bilo je popoldne; vse obzorje se je užigalo in z grmenjem pošiljalo svoj navzkrižni ogenj na 7. in na 1. armadni zbor.

Zdaj, dočim je sovražno topništvo tako pravljalo odločni napad na Kalvarijo, se je general Douay odločil za obupen napor, da jo zopet osvoji. Razposlal je svoja povelja, vrgel se z lastno osebo med bežeče vojake Dumontove divizije, in posrečilo se mu je napraviti kolono, ki jo je poslal proti planoti. Nekaj minut se je vilo držala, toda kroglo so žvižgale tako na gosto, in takšna ploha granat je divjala po praznih poljih, kjer ni bilo niti onega drevesa, da se je kmalu nato pojavila splošna panika, odnesla ljudi po bregovih in jih valila kakor bilke, izročene oblasti nevihte. General pa je trmoglavo vztrajal pri svojem ukrepu ter pošiljal druge polke v boj.

Štafeta, ki je dirjala mimo, je sredi strašnega trušča zaklicala polkovniku de Vineuilu neko povelje. In že se je polkovnik s plamenčim obličjem dvignil v stremenih ter v mogočni gesti pokazal z mečem na Kalvarijo:

"Zdaj, otroci, smo mi na vrsti! Naprej, tja gor!"

Vznešen, se je ganil 106. polk. Med prvimi se je s šalami dvignila Beaudouinova kompanija. Vojaki so govorili, da so zarjavili, da imajo glino v sklepih. Pa že ob prvem koraku so se morali vreči v zakop, ki so ga našli pred seboj, tako živahno je postalo streljanje. In s sključnim hrbitičem so šli naprej.

"Fant," je dejal Jean Maurice, "pazi! To bo pasje delo... Ne kaži konca svojega nosu, ker bi ti ga gotovo odbili... In dobro stiskaj kosti pod kožo, če jih ne maraš pustiti na poti. Kdor ostane živ in zdrav, se lahko šteje srečnega."

Maurice ga je komaj slišal v bučanju in hrupu množice, ki mu je polnil glavo. Nič več ni vedel, če se boji ali ne, tekel je, nešen od galopa ostalih, brez osebne volje, z edino željo, da bi bilo takoj vse končano. In tako docela je bil samo val v tem hudourniku, da je na koncu jarka, kjer jih je valed golega ozemlja, ki je ležalo pred njimi, mahoma vrglo nazaj, takoj začutil, kako ga grabi panika in kako je pripravljen bežati. To je bil nebrzdani nagon njegovega bitja, upor mišic, ki so se pokorile vsakemu dihu. Že so se vojaki obračali nazaj, ko je pridiral polkovnik:

Nezgoda s knjigo

France Lobodika

"Res ne morem," je odgovorila Lenka. "Prišel bo stricek profesor, hudo bo ga užalila, če bi šla ob njegovem prihodu z doma. Rad me ima."

"Bom pa katero drugo dobil, če nečeš ti z menoj!" je jezno odvrnil Milan.

Lenka ga je žalostno pogledala.

"Drugo nedeljo grem s teboj, kamor hočeš. Jutri ne!"

"Že prav!" je rekel. Molče sta nadaljevala pot. Šla sta iz parka, s prehoda. Zastavila sta v prvo prečno ulico.

Kar zašumi nad njima nekaj podobno frfotanju papirja. Preden sta imela čas pogledati navzgor, je padla tla pred nju lepa, v usne vezana knjiga. Milan jo je pobral, prebral naslov in že je njemu in Lenki splaval pogled navzgor. V tretjem nadstropju je na oknu stonelo deklet. Bilo je v zadregi. Milan je pomislil: Brala je, pa ji je knjiga padla iz rok. Lenka pa je zbrzdala. Nalake jo je spustila!

Milan ni rekel Lenki nobene besedice v opravičilo. Planil je skozi vhod in po stopnicah navzgor. Dekle ga je čakalo na stopnišču in v zadregi opravičevalo:

"Le kako sem mogla biti tako nerodna. Saj bi vas kmalu ubila."

ROMAN IZ VOJNE L. 1870-71

Preložil VLADIMIR LEVSTIK

"Dajte, otroci, ne storite mi te žalosti! Saj se vendar ne boste kazali strahopetnih!... Mišlite na to, da 106. polk še nikdar ni bežal; vi bi bili prvi, ki omadežujete našo zastavo."

Poganjal je konja, zastavljal bežečim pot, našel za slehernega par besed in govoril o Franciji z glasom, ki je drhtel od solz.

Poročnika Rochasa je to tako ganilo, da ga je pograbil strahen srd; dvignil je meč in pričel klestiti vojake kakor s palico.

"Mrhe umazane, z brcami v zadnjico vas poženem tja gor! Ali boste ubogali, ali pa razbijem butico prvemu, ki pokaže pete!"

A ta nasilnost in priganjanje vojakov z brcami se je protivilo polkovniku.

"Ne, gospod poročnik, tudi tako pojdemo vsi za menoj... Kaj ne, otroci, saj ne boste pustili svojega starega polkovnika, da bi se sam ruval s Prusi?... Naprej, tja gor!"

Pogal je konja, in zares so mu sledili vsi; tako zelo so jih zalede njegove vrle očetovske besede, da ga ni mogel zapustiti nihče, kdor ni hotel biti malopridnež. Sicer pa je on edini na svojem visokem konju mirno jezdil po goli zemlji, dočim so se vojaki razkropili v strelne vrste, izkoriščače vsako najmanjšo zaščito. Ozemlje se je dvigalo; ostajalo je pač še petsto metrov strnišč in repnih njiv, preden so mogli dospeti na Kalvarijo. Namesto klasičnega naskoka, kakršni se vrši na vajah v brezhbitnih vrstah, si videl kmalu le še sčrvljene hrbe, gibajoče se tesno ob zemlji, vojake, osamljene ali v skupinah; ki so z gibčnostjo ali zvijačo hiteli na Kalvarijo, zdaj plazeci se po tleh, zdaj v neadnih skokih kakor žuželke. Sovražne baterije so jih morale videti; granate so tako pogosto razrivale tla, da je pokalo brez prestanka. Pet mož je bilo ubitih, nekemu poročniku je raztrgalo život.

Mauricu in Jeanu je bilo dano, da sta dospela do grmovja, za katerim sta mogla teči, ne da bi jih kdo videl. Vendar pa je priletela krogla enemu njunih tovarišev v sence, da jima je padel pod nogo. Morala sta ga odriniti. Toda mrtni zdaj niso več šteli, preveč jih je bilo. Groza bojišča, ranjenec, ki sta ga videla, kako je tulil in si z obema rokama tiščal čeva nazaj, konj, ki se je s strtimi bedri še vlekel dalje, ves ta strašni smrtni boj jih naposled ni več pretresal. In trpela sta samo od moreče vročine opoldanskega solca, ki jima je razjedalo rane.

"Ali me žeja!" je zastokal Maurice. "Tako mi je, kakor da bi imel mlo v grlu. Ali ti ne čutiš tega smodljivega vonja kakor po sežgani volni?"

Jean je zmajal z glavo.

"Pri Solferinu je tudi tako dišalo. Morda je to duh po vojski... Počakaj, jaz imam še žganja, priveževa si dušo."

Za grmovjem sta se mirno ustavila, za kratek hip. Toda žganje, ki ju je žgalo v želodcu, namesto da bi utolažilo žejo. Ta smodljivi okus po ustih je bil neznosna. Sicer pa sta bila tudi od gladi na pol mrtva; rada bi bila vgriznila v tisti pol hleb, ki ga je nosil Maurice v telečnjaku, pa bilo je nemogoče. Ob grmovju so neprestano prihajali za njima drugi ter jih rinili naprej. Naposled so skokoma vzeli poslednjo brežino. Zdaj so bili na planoti, prav ob znožju Kalvarije z njenim starim križem, razjedanim od vetra in dežja, med dvema mršavima lipama.

"Ah, le pogum! Zdaj smo tu!" je kriknil Jean. "A glavno je, da tudi ostanemo!"

(Dalje prihodnjik)

Mislila sem že, da bo padla na vas. K sreči ni."

Dal ji je knjigo v roke. Povabila ga je v stanovanje.

"Sama sem doma. Dolgčas mi je. Take puste knjige moram prebirati, da si ga preganjam, zraven pa spravljam življenje spodaj idočih v nevarnost."

Milan jo je opravičeval.

"Takale, v mehko usnje vezana knjiga pa že ne bi nikogar ubila. Kar se pa mene osebno tiče, bi jo moral poljubiti, ker mi je omogočila, da sem vas spoznal."

Nasmejala se je. Pokazali sta se dve bleščeči vrsti belih biserov. Sladek je bil ta smeh. Na njej je bila vsaka posameznost lepa in vse med seboj skladna. Brinetka je bila, temnih oči, drobnega obraza in nežne bele polti. Ono malo dečice, ki jo ji je nagnala v obraz zadrega, se je porazgubilo. Srednje postave je bila, vitka, nežna. Krasna je bila. Milana je njena lepota prevzela. Na Lenko, ki ga je čakala dol, je pozabil.

Kakala ga je deset minut, ni ga bilo. Zaslišala je, da nekdo zapira okno. Pogledala je navzgor. Zaprla se je okno, ki je z njega padla knjiga. Lenka je pomislila: Če bo prišel, bo prišel takoj, če ne, ga pa ne bo brž. Solze so ji stale v očeh, komaj jih je zdrževala, da se ji niso utile po licih. Doma se je izgovorila, da jo boli glava, in je šla takoj v

spalnico. Drugo jutro je bila Lenka neprespana, a njeno vzglavje premočeno od solz.

Zato se je pa Milan zadovoljno obračal na svoji postelji. Da, lepa je ta njegova nova znanca. Ponosna, kar mu je zelo všeč, zgovorna, duhovita, očarujoča. Zdaj je o njej že vedel nekaj. Danica ji je ime, bratov nima, sester nima, drugi domači so pa na Dunaju. Zelo se dolgočasi, sama je. S knjigami si krajša čas, s klavirjem in gospodinjstvom. Povabila ga je, naj jo še pride obiskat, čas lahko izbira po volji, vedno je doma. Pomislil je na Lenko. — Naj se gre soliti! Niti sam ni mislil, da bo res tako hitro našel drugo. Danes je Danico spoznal, za jutri je povabil na obisk. Če bo šlo tako hitro naprej, bo morala trdnjava brž pasti.

No, tako hitro pa le ni šlo. Trdnjava je bila ponosna, toda imela je obzidje, ki je držalo Milana v razdalji. Danica ni dekle, ki ga je spremljal, ko ji je padla knjiga z okna, omenila ni z besedico. Milanu je bilo to z ene strani všeč, z druge pa spet ne. S tem bi mu dala priliko, da kaj spregovori o ljubezni. Kolikokrat je napeljal pogovor nanjo, kolikokrat ga je Danica spenjala od nje.

Prvi teden je v razgovoru z njo užival. Drugi teden je postal žal še nervozen. Prišel je le do tle, do koder mu je sama dovo-

lila. Niti besedo ni mogel blize, preko te meje. Grizlo ga je. Vedel je, da je zmaga tem slajša, čim daljši in težji je boj, toda to ga ni tolažilo kdo ve kaj. Stal je na mestu; v štirinajstih dneh, v katerem času je Danico obiskal štirinajstkrat, ni prišel dalje od mesta, ki je stopil nanj prvi dan.

Vedno bolj mu je bila všeč. Čudno, le zakaj ga vedno znova vabi, zakaj je tako prijazna ž njim in vendar tako visoka? Odločil se je, da bo presekala ta voz z enim udarcem. Takoj jutri bo stopil k njej ob prvi priliki in jo bo objel in poljubil. Saj ga mora tudi ona ljubiti — če ga ne bi, ga ne bi vabila. Povedal ji bo, kako jo ljubi, morala mu bo odgovoriti.

Drugi dan je na poti k Danici srečal Lenko. Privrkat po onem sprehodu. Šla je s kolegom Danilom, ki je o njem Milan vedel, da rad gleda za njo. Pogledala ga je očno. Povabila ga je:

"Pojdi z nama! Na Rožnik!"

Vedel je, da stoji njegove karte pri Lenki mnogo više, kakor Danilove. Prav za prav Danilove ne veljajo nič. Prezirljivo in zmagovalno se je zasmejal:

"Oprost, res ne utegnem!"

Lenka se je ugriznila v ustnico. V očeh se ji je zasvetilo nekaj odločnega.

"Že prav!" je rekla in prišla Danila pod roko: "Pojdiva pa sama!"

Milan je pozvonil pri Danici. Bila je v krasni obleki, ki je še ni videl v njej. Očividno se je za nekaj pripravila. Stanovanje je bilo okrašeno, kjer je le mogla stati vaza, so bile rože. Milan je bil v sedmih nebesih. Kaj, če ni ona izbrala današnjega dne!

Tedaj je zvonec nanovo zapel. Danica je šla odpirat. Precej časa je ni bilo nazaj. Ko je prišla, je prišla s čvrstim mladim moškim pod roko. Milan ga je premeril in videl, da se z njim ne more meriti. Mrzlo ga je spreletelo: Izigran sem! Danica mu ga je predstavila:

"Moj mož Otmar. Pravkar se je vrnil z Dunaja, kjer je bil v poslovnih zadevah." Možu pa je rekla: "Vidiš, to je gospod, ki sem ti o njem pisala. Kmalu bi ga ubila s tvojim darilom. Štirinajst dni mi je že delal zabavo vsak dan. Prav duhovit je!"

Milanu se je zdel smeh ironičen. V tem trenutku jo je zasovražil: Lenka je petkrat lepša, le kje sem imel oči?

Daničin mož mu je z iskrenim veseljem segel v roke: "Tudi meni je žal, da se je moralo kaj takega primeriti. Nerodna je včasih ta moja sladka ženica. Kaj ni res sladka? Dve leti sva že poročena, razumeva se, ne more biti boljše. Na žalost me služba mnogo zadržuje od doma. Prav hvaležen sem vam, da ste mi Danico zabavali. Le še pridite! Vedno ste dobrodošli."

Milan je v sebi besnel. Grelo ga je, a moral je kazati prijazen obraz. Mož je poljubil Danico na lice, ona ga je pa nežno pobožala. Milan je čutil, da igra vlogo petega kolesa. Cimprej se je poslovil. Oba sta se spremila do stopnišča. Ko sta se vrnila in so se vrata za njima zaprla, je bruhnilo iz njega: "O ti prokleta sveja ženska nedolžnost. Človek bi mislil, da še ni videla moškega, na pa ima že dve leti moža!"

Nikoli ju ni obiskal, čeprav je objubil. Izogibal se je celo ulice, ki sta v njej stanovala, in še štirih okoli.

Zdaj bo šel pa po Lenko. Kaj ni rekla, da gre na Rožnik? Kar tja bo šel, ju bo že našel in tudi tisto nerodo bo spravljal proč. Saj je Lenka zlato dekle!

Res ju je našel. Stala sta blizu poti, skrita v mraku pod jagnjedom. Milanu se je zazdelo, da sta objeta. Saj, in celo poljubila sta se! O, nesramneža! Ona ima križasto jopico in temno krilo, on kariran jopič in svetle hlače. Prava sta!

Brez besede je šel mimo. Šel je par sto metrov daleč, potem se je pa obrnil. Bila sta, kjer sta bila prej, kakor prej. Milan je šel v mesto in zavil v najbližjo gostilno. Poskusil je sramoto dvojnega poraza vtopiti v vinu.

Henry Ford nam svetuje, naj nikar pretirano ne varčujemo. Dobro, namesto njegovih avtomobilov bomo kupovali druge... Vrhunec varčevanja je dosegel tisti, ki si je dal izdreti zobe, samo da mu ne bi bilo treba več kupovati zobne kreme.

Philip Murray, predsednik CIO, govori na shodu avinske unije v Detroitu, Mich.

Dva para čevljev

Non licet bovi...

Dnevničar Križman je stal skrušen pred gospodom direktorjem. Na oguljenem suknjiku je sameval samo še en gumb, pritrjen z dolgo belo nitjo. Nezlizane hlače so se očitajoče svetile.

"Gospod direktor, prosim oproščenja, ampak jaz nisem prosil za čevlje, on sam mi jih je poslal na dom za sina, ki hodi v šolo..."

"Za sina? Križman, vi imate sina? Sina?"

"To se pravi, gospod direktor, ne jaz, prosim gospod direktor, ona ima sina. Takega sinčka s črnimi lasmi, s črnimi kodrčki, da kodrčki, in v prvo gimnazijo hodi, odličnjak je — da..."

"Ona? Kdo je ona?"

Iz tega vprašanja je zvenelo ogorčenje gospoda direktorja. "Kdo je ona in čigav je ta sin? Vprašam vas Križman, čigav je sin?"

Križman je zlezal v štiri gube. Glavo je pobesil in strmel v oguljene čevlje, ki jih je bil našel v zapuščini svojega ranjkega strica.

"Ona? Gospod direktor, moja — moja — že — na, žena — gospodinja..."

Glas se mu je utrgal in noge so se mu zašibile.

"Torej tako!" Glas gospoda direktorja je postal cvileč. "Žena! Ha-ha! Žena? Gospodinja? To je popoln in kvalificiran konkubinat! Da, gospod dnevničar, konkubinat — Podkupnine jemljete v obliki čevljev, v konkubinatu živite, gnezdo nemorale in pohujšanja ste ustvarili v svojem domu, nezakonskega otroka imate, nezakonskega otroka! Jaz Jaz vam bom že pokazal kodrčke in odličnjake! V javni službi ste, razumete?"

"Go-go-spod, saj bi se poročil, toda moja plača — 800 din mesečno..."

"Seveda — za vzdrževanje metrese je to premalo, imeti bi morali 8000 din, da bi lahko vzdrževali dve metresi in imeli dva takšna kodrčka, kaj ne? Pojdite domov in čakajte na rešitev!"

Križman je oddrsal skrušen in uničen na cesto.

"Kako je rekel? Konkubinat? Metresa? Dve metresi? In dva kodrčka? Torej čakati moram na rešitev. Kakšno rešitev? Uničili me bodo, odpustili zaradi nemoralnega življenja. Ne — Moj kodrček ne sme ostati brez očeta. Konkubinat! Beseda je grda in nemoralna. Metresa! Bog me varuj. Ali sem res tako slab?"

Križman je utonil v temni veži predmetne stanovanjske hiše.

... uod licet bovi.

V razkošnem stanovanju gospoda direktorja je zabrel zvonec. Gospod direktor je ravno posrebal dišečo črno kavo in se udobno zleknil v mehki naslonjač.

"Justi, Just! Zvonilo je! Prosim te, poglej, kdo je prišel."

Gospa Just, voditeljica gospodinjstva gospoda direktorja, je odprla vrata.

"Klanjam se, gospa! Tele čevljičke sem prinesel po naročilu gospoda direktorja."

"Čevljičke? Saj to so ženski čevljički! Jaz jih nisem naročila."

Mož s službeno čepico na glavi, ki je prinesel čevlje, je začuden popravljal.

PONDELJEK, 10. MARČA
biti pomota! Kdo jih je prinesel nam?"
"Sluga — po tvojem naročilu." "Po mojem naročilu!"
Gospod direktor je planil vratom.
"Kaj ste znoreli? Kdo vam naročil te čevlje? Odnosite tja, kamor so naročeni!"
"Saj ste vendar vi, gospod rektor..."
Direktor je zaloputnil vrata pred ostrmelim možem in se nil z razdvojenimi občutki v bo. Gospa Just je ostala še na no sredi sobe, s podprtimi rokami in švigajočimi očmi.
"Franci! Franci!" Glas gosp. Just se je dvigal v najvišje. "Fr-a-ranc! Nisem tvoja ampak samo tvoja gospodinja. V tem trenutku je nekdo od sosednjem stanovanju rad, je pravkar prenašal slavnostni govor gospoda župana z ne proslave in glas gosp. Just utonil v morju lepih, blestev besed.
Drugi dan je uradni sobi spoda direktorja obupan, zdeni in skrušeni dnevničar Križman prijavil svojo izselitev gnezda nemorale v samsko na Sibirskie ulice. Obenem je podarjene otroške čevlje trgovcu Potrebujezu.
Pomirjen v svojem moralno ogorčenju, je gospod direktor milostno opustil dnevničarja. Nerodnemu slugi je telefoniral, naj odnese damo čevljičke v Grajsko ulico, kjer ka toliko in toliko.
Pravica je zmagovala in gosp. Just je danes vodi njegovo spodinjstvo.
— Robin —
Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časne knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerno, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojasnila
CHICAGO, ILL.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto, prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane \$6.00 na eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessments \$1.50 na tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sodaj ni vroka, red, da je list predrag za člane S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnimo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupaj naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Člance in Chicago je...
1 tednik in..... 4.50	1 tednik in..... 4.50
2 tednika in..... 8.00	2 tednika in..... 8.00
3 tednike in..... 12.00	3 tednike in..... 12.00
4 tednike in..... 16.00	4 tednike in..... 16.00
5 tednikov in..... 20.00	5 tednikov in..... 20.00

Za Evrope je.....\$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potreben vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, S.N.P.J.,
2657 So. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

Priloženo pošljite naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. družina.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga priplaite k moji naročnini od sledenih članov moje družine:

2).....Čl. družina.....

3).....Čl. družina.....

4).....Čl. družina.....

5).....Čl. družina.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....